

sorem Wyższej Szkoły Handlowej w Krakowie, gdzie pełnił m.in. funkcję kierownika Katedry Stosunków Międzynarodowych. Był wielokrotnie honorowany odznaczeniami państwowymi i nagrodami naukowymi, m.in. otrzymał Złoty Krzyż Zasługi (1970), Krzyż Kawalerski i Oficerski Orderu Odrodzenia Polski (1975, 1985), Złoty Medal Komisji Edukacji Narodowej (1980).

W *Laudatio dla Jerzego Krasuskiego w siedemdziesiątą rocznicę urodzin* prof. Marian Wojciechowski pisał:

„Miejsce Jerzego Krasuskiego w historiografii polskiej jest już ustalone: jest to gwiazda pierwszej wielkości, przy czym nie wszyscy współcześni o tym już wiedzą. Dlaczego? Nikt co prawda nie jest prorokiem we własnym kraju, ale pewnie też dlatego, że Krasuski jest samotnikiem, jest tym typem historyka, który koncentruje się na twórczości naukowej, nie jest otoczony rojem uczniów i to pewnie dlatego, że nie było mu to dane (...). Jak rzadko który starszy wiekiem historyk krajowy, Krasuski wolny jest od grzechu oportunistycznego, popełnianego dziś jeszcze, choć z odwrotnej strony – licznie w badaniach naukowych. Dlatego właśnie twórczość Jego – oby jak najdłużej kontynuowana – pozostanie na trwałe w historiografii polskiej, co zazwyczaj oznacza, że ‘Krasuski będzie cytowany’” („Przegląd Zachodni”, 2001, nr 4, s. 206-209).

Z profesorem łączyły mnie szczególne stosunki. Przez lata utrzymywaliśmy żywą więź, wymieniając się poglądami na temat Instytutu Zachodniego, spraw naukowych i politycznych.

Pochowany został 21 sierpnia 2009 r. na poznańskim Cmentarzu Komunalnym na Junikowie. Pożegnała Go rodzina i liczne grono przyjaciół i znajomych.

Odszedł wielki uczony i erudyta.

Andrzej Sakson

MICHAEL WOLLENSCHLÄGER 1946-2008

24 stycznia 2009 r. w kościele pod wezwaniem św. Franciszka (*Franziskaner Kirche*) w Würzburgu odbyła się uroczystość żałobna (*Requiem*) na cześć prof. dr. hab. Michaela Wollenschlägera. W tym samym dniu, w ścisłym gronie rodzinnym, odbył się pogrzeb wybitnego uczonego, znawcy prawa azylowego i profesora Uniwersytetu im. Juliusa Maximiliana w Würzburgu.

Michael Wollenschläger urodził się 11 marca 1946 r. w Mosbach w Badenii, jako czwarte dziecko dr. Karla Wollenschlägera i jego żony Margarete. Po zdaniu matury w 1965 r. w swoim rodzinnym mieście, podjął studia z zakresu prawa i ekonomii na uniwersytetach w Heidelbergu, Freiburgu i Würzburgu. Studia ukończył w 1969 r., by już w 1973 r. obronić rozprawę doktorską poświęconą prawu azylowemu. W tymże roku podjął pracę na stanowisku asystenta na uniwersytecie we frankońskim Würzburgu. Swoje umiejętności naukowe doskonalił podczas pobytów naukowych w Strasburgu i Amsterdamie. Habilitował się w 1981 r. z zakresu prawa pracy. Objął stanowisko *Privatdozent*, a następnie w 1983 r. profesora prawa na uniwersytecie w Würzburgu. W latach 1995-1997 pełnił funkcję dziekana wydziału prawa na tamtejszym uniwersytecie. W okresie od 1997 do 2001 r. podjął dodatkowo pracę jako nauczyciel akademicki na Katolickim Uniwersytecie w Eichstätt.

Jego zainteresowania badawcze koncentrowały się głównie wokół problematyki prawa publicznego, administracyjnego, pracy, cudzoziemców i azylowego. Z jego dorobku naukowego najbardziej cenione są takie prace, jak: *Handbuch des Asylrechts* (2 tomy), Baden-

Baden 1980/1981; *Handbuch des Ausländerrechts der Bundesrepublik Deutschland* (5 tomów), Neuwied 1985; *Das Arbeitsverhältnis im Privatrecht*, Herne 1987 (publikacja ta doczekała się czterech wydań); *Leitfaden zum Sozialversicherungsrecht*, Neuwied 1989 (dwa wydania); *Lehrenbuch zum Arbeitsrecht*, 1999 (dwa wydania). Publikował również prace dotyczące praw mniejszości, uchodźców, azylantów i cudzoziemców, ale także praw lekarzy i pacjentów, praw dotyczących przestrzeni powietrznej, kosmosu i wykorzystywania energii atomowej. Ukazywały się one w pracach zbiorowych i czasopismach naukowych wielu krajów.

Był cenionym ekspertem i doradcą różnych komisji Bundestagu i rządu federalnego, w tym m.in. *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* w Norymberdze.

Michael Wollenschläger, obok aktywności naukowej był niezmiernie zaangażowany w działalność na rzecz uchodźców. Od 1980 r., z wielkim sercem i oddaniem, włączył się w pracę międzynarodowego stowarzyszenia badawczego *Association for the Study of the World Refugee Problem (AWR)* z siedzibą w stolicy Lichtensteinu, Vaduz. Przez wiele lat do końca życia pełnił funkcję prezydenta Rady Naukowej tej cenionej organizacji. To on był odpowiedzialny za naukową stronę kongresów, które odbywały się corocznie we wrześniu w różnych krajach Europy. Dzięki Jego inicjatywie udało się skupić wokół *AWR* grono cenionych badaczy z wielu krajów świata. Szczególnie dbał o studentów i młodych uczonych, którym stwarzał możliwości prezentacji wyników własnych badań na międzynarodowym forum. Był redaktorem naczelnym pisma stowarzyszenia: „*AWR Bulletin*”, które ukazuje się od sześćdziesięciu lat. W działalności tej wspierała go żona Sybille, również profesor prawa, która w *AWR* pełniła odpowiedzialną funkcję skarbnika.

Po raz pierwszy spotkaliśmy się na 38 Zjeździe *AWR*, który odbył się w 1989 r. w austriackim Salzburgu. Od tego czasu widywaliśmy się regularnie, nie tylko przy okazji corocznych Zjazdów Stowarzyszenia (dwa z nich odbyły się w Poznaniu, w 1997 r. i 2006 r.). Szybko się zaprzyjaźniliśmy, m.in. organizując wspólnie polsko-niemieckie seminaria czy też będąc referentami. Gdy od dwóch kadencji zacząłem pełnić funkcję Jego zastępcy na stanowisku prezydenta Rady Naukowej *AWR*, nasze kontakty uległy dalszemu zacieśnieniu.

Dzięki niezwyklej serdeczności, życzliwości, wyrozumiałości i otwartości zjednywał sobie szacunek nie tylko u studentów, doktorantów i habilitantów, ale także wśród badaczy z wielu krajów świata. Od dłuższego czasu dzielnie walczył z chorobą nowotworową. Przeczuwając najgorsze, grono Jego uczniów, współpracowników i przyjaciół zorganizowało 11 marca 2006 r. specjalne kolokwium naukowe z okazji 60. rocznicy Jego urodzin. Podniosła uroczystość odbyła się w reprezentacyjnej *Toskana-Saal* w pięknej barokowej Rezydencji Biskupów w Würzburgu. Materiały z tego kolokwium opublikowane zostały jako 5 tom *Treatises on Migration and Refugee Problems AWR pt. Migration, Beschäftigung und soziale Sicherheit*. Praca ta ukazała się w 2007 r. pod redakcją Ulricha Beckera, Hansa Hablizela i Eckharda Kreussela w berlińskim wydawnictwie *BWV-Berliner Wissenschafts-Verlag*. Po raz ostatni spotkaliśmy się we wrześniu 2008 r. na kolejnym Kongresie *AWR*, który odbył się w Rzymie. Pomimo widocznych postępów choroby i utraty sił nie zatracił radości życia. Zmarł 30 grudnia 2008 r. w Würzburgu. Uhonorowany był wieloma wyróżnieniami m. in. Krzyżem Zasługi (*Bundesverdienstkreuz*) pierwszej klasy. Był także kawalerem Orderu Sylwestra nadanego w 2003 r. przez Papieża Jana Pawła II. Spośród czterech jego synów, trzech kontynuuje tradycję rodzinną (doktorzy prawa).

Odszedł ceniony uczony, człowiek wielkiej dobroci. Na zawsze pozostanie w sercach swych uczniów, współpracowników i przyjaciół.

Andrzej Sakson

